

Riktlinjer för komponentredovisning

Beslutad av Direktionen 2020-10-29 § 234

Innehåll

1	Allmänt.....	3
1.1	Bakgrund.....	3
1.2	Genomförandet.....	3
1.3	Vad är komponentredovisning.....	3
1.4	Tidigare riktlinjer	3
1.5	Nya riktlinjer.....	4
1.6	Konsekvenser av införandet av komponentredovisning.....	4
2	Tillämpning	4
2.1	Anläggningstyper där komponentavskrivning ska tillämpas	4
2.2	Utbyte av komponenter.....	5
2.3	Gränsdragning mellan drift och investering.....	5
2.4	Utrangering	6
2.5	Komponentredovisning och investeringsprocess	7
2.6	Investeringsbidrag, gatukostnadsersättning och anslutningsavgifter.....	7
2.7	Restvärde.....	7
2.8	Årlig genomgång	8
2.9	Upphandling.....	8
2.10	Ansvarsfördelning	8
	Bilaga 1 – Fastigheter.....	9
	Bilaga 2 – Gator, vägar, park, mm.....	11
	Bilaga 3 – VA	13

1 Allmänt

1.1 Bakgrund

Rådet för kommunal redovisning, RKR, har uppdaterat rekommendation

11.4 Materiella anläggningstillgångar vilket innebär att det föreligger ett explicit krav på att tillämpa komponentavskrivning. Den uppdaterade rekommendationen gällde från räkenskapsåret 2014.

Bokföringsnämnden som är normgivande för den privata sektorn har sedan tidigare beslutat att komponentavskrivning ska tillämpas enligt regelverket för redovisning (K3) från och med räkenskapsåret 2014.

Komponentavskrivning kommer således att vara en etablerad och normgivande metod inom både privat och offentlig sektor.

1.2 Genomförandet

Norra Västmanlands Kommunalteknikförbund (NVK) har valt att införa komponentavskrivning i två etapper. Från och med räkenskapsåret 2015 har komponentavskrivning tillämpats för alla nya investeringar enligt detta regelverk.

Ingen omräkning bedöms behöva genomföras av befintliga anläggningstillgångar. Från och med år 2021 kompletteras arbetet med riktlinjer för komponentredovisning.

1.3 Vad är komponentredovisning

En anläggningstillgång kan bestå av flera olika komponenter, som har olika nyttjandetid. Istället för som idag skriva av hela anläggningstillgången med en ”schablonandel” per år, skrivs respektive komponent av utifrån sin förväntade nyttjandetid.

Viktiga delar, komponenter, i anläggningstillgångar kan behöva ersättas regelbundet men med olika tidsintervall. Dessa komponenter har vanligtvis väsentligt olika nyttjandeperioder och byts därför ut med olika tidsintervall i takt med sin förbrukning. Eftersom avskrivningarna ska spegla hur tillgångars värde och/eller servicepotential successivt förbrukas, måste skillnader, i förbrukning och nyttjandeperioder av betydande komponenter i en materiell anläggningstillgångs, beaktas.

Förväntas skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter vara väsentlig, ska tillgången delas upp på dessa. Respektive komponent ska skrivas av separat.

1.4 Tidigare riktlinjer

Tidigare avskrivningsmodell innebar att en anläggningstillgång i sin helhet skrivs av med en årlig, konstant procentsats som speglar anläggningstillgångens förväntade nyttjandeperiod.

Vid gränsdragningen mellan investering och drift var endast standardhöjande åtgärder i förhållande till ursprungligt skick som aktiverades. Detta innebar att åtgärder som vidtogs för att återställa anläggningstillgången till det skick den hade vid förvärvet/uppförandet skulle kostnadsförts. När alla underhållskostnader bokförs som driftkostnader, sjunker det bokförda värdet i takt med att avskrivningar görs. Om inget restvärde sätts, kommer tillgången till slut att ha ett bokfört värde uppgående till noll oavsett hur väl underhållen anläggningstillgång är.

NVK har dock tillämpat komponentredovisning vid nybyggnation och i viss mån justerat större investeringar men har varit i avsaknad av riktlinjer.

1.5 Nya riktlinjer

Komponentavskrivning innebär (som beskrivs i avsnitt 1.3) att anläggningstillgångens olika komponenter skrivs av var för sig enligt respektive komponents förväntade nyttjandeperiod. Vid komponentavskrivning jämförs anläggningstillgångens skick efter åtgärden med det skick anläggningstillgången hade före åtgärden vidtogs. Detta innebär att utgifter för långtidsplanerat underhåll ska aktiveras vid tillämpning av komponentavskrivning.

Begrepp	Tidigare modell	Komponentavskrivning
Investering	Åtgärd som innebär en standardhöjning jämfört med ursprungligt skick.	Alla åtgärder som höjer anläggningstillgångens framtida nytta i jämförelse med situationen innan åtgärden genomfördes.
Reinvestering	Begreppet har ingen roll i denna modell.	Ersättning av en komponent. Ska aktiveras i balansräkningen.
Underhåll	Åtgärder som leder till att den ursprungliga standarden återställs samt löpande reparationer.	I princip endast löpande reparationer.

1.6 Konsekvenser av införandet av komponentredovisning

Den största konsekvensen blir en förskjutning av kostnader för långtidsplanerat underhåll från resultaträkningen till balansräkningen, det vill säga från drift till investering. På sikt kommer dock kostnaderna för avskrivningar att öka. Tillämpning av komponentavskrivning kommer också att innebära en jämnare resultatutveckling över tiden. Effekterna på balansräkningen blir att anläggningstillgångens bokförda värde bättre avspeglar hur väl underhållen en tillgång är.

Med hänsyn till förflyttningen av driftkostnader till reinvesteringar i redovisningen måste även drift- och investeringsbudget justeras för detta.

2 Tillämpning

2.1 Anläggningstyper där komponentavskrivning ska tillämpas

Komponentavskrivning ska inte med automatik tillämpas för alla typer av anläggningstillgångar. Grundprincipen är att förväntas skillnaden i förbrukning av en

materiell anläggningstillgångs betydande komponenter vara väsentlig, ska tillgången delas upp på dessa och respektive komponent ska skrivas av separat.

Ett vanligt exempel på materiella anläggningstillgångar där viktiga komponenter kan behöva särskiljas är byggnader. Byggnaden har normalt ett flertal betydande komponenter såsom stomme, stammar, fasad, tak, hissar, ventilationsutrustning och liknande.

2.2 Utbyte av komponenter

Tillämpning av komponentavskrivning innebär att merparten av det långtidsplanerade underhållet ska redovisas som investering. Enligt tidigare modell bokfördes dessa åtgärder som driftkostnader.

Som långtidsplanerat underhåll räknas sådana åtgärder som ingår i underhållsplaner och ska motsvara utbyte av komponenter. Avhjälpandet av akuta fel eller reparationer utgör fortsatt driftkostnader (se mer i avsnitt 2.3).

Vid reinvestering är det den nya komponentens material och byggnadstid som blir utgångspunkten för avskrivningstid. T.ex. har koppartak längre avskrivningstid än papptak eftersom den förväntade nyttjandeperioden är olika.

När det gäller byggnader finns en komponent som heter hyresgästanpassning. Komponenten ska användas vid hyresgästanpassningar och avskrivningstiden ska följa tilläggskontraktets löptid alternativt huvudkontraktets återstående löptid om inte något tilläggsavtal upprättas. Detta gäller under förutsättning att nyttjandeperioden för hyresgästanpassningen inte är kortare än kontraktets återstående löptid. Om så skulle vara fallet ska avskrivningstiden följa nyttjandeperioden för anpassningen.

2.3 Gränsdragning mellan drift och investering

Mellan komponentavskrivning och traditionell avskrivningsmodell finns en grundläggande skillnad i synsättet på när en åtgärd ska anses värdehöjande och därmed ska aktiveras. Vid komponentavskrivning jämförs tillgångens skick efter det att underhållsåtgärden är utförd med tillgångens skick innan underhållsåtgärden påbörjades. Utgifter för värdehöjande förbättringar eller utbyte av komponenter ska aktiveras i balansräkningen.

Ofta sammanfaller de åtgärder som ska aktiveras med de långtidsplanerade underhållsåtgärderna.

Avhjälpande av akuta fel eller reparationer utgör driftkostnader. Som exempel kan nämnas att om det regnar in och taket måste repareras är detta en driftkostnad. Ska däremot hela taket läggas om är det en investering.

Åtgärder för att vidmakthålla en komponents funktion och prestanda utgör driftkostnad medan åtgärder som syftar till att återställa komponenten till ursprungligt skick ska hanteras som investering. Är tillgången så allvarligt skadad att en eller flera komponenter behöver bytas ut måste först eventuellt kvarvarande bokfört värde utrangeras, därefter ska utgifterna för att byta ut de skadade komponenterna aktiveras.

Det är i första hand åtgärden som ska styra om transaktionen ska redovisas som investering eller som driftkostnad. Ska hela komponenten bytas ut ska detta alltid klassificeras som investering under förutsättningen att det uppfyller kravet för investering. Detta gäller oberoende av hur stor eller liten komponenten eller objektet är. Som exempel kan nämnas

att ska hela yttertakets på en byggnad bytas ut ska detta alltid hanteras som en investering även om det är en liten byggnad och beloppet därmed inte blir lika stort som vid byte av yttertak på en större byggnad.

Ibland behöver bara en del av komponenten bytas ut. Detta kan bero på t ex olikheter i slitage. Som exempel kan nämnas att på en byggnad sker ett större slitage på fönster/ytterfasad som ligger i söder än i övriga väderstreck, golvet i en korridor slits mer än golven inne i kontorsrummen.

När det gäller gator, vägar och ledningsnät VA kan denna princip inte tillämpas eftersom gator asfalteras i etapper. Huvudprincipen är att all asfaltering utgör investering. För gator gäller att lagning av s.k. ”potthål” utgör alltid en driftkostnad medan asfaltering av gatan i de flesta fall är investering. Ett exempel på när asfaltering av gata kan utgöra driftkostnad är vid återställandet, så kallad efterlagning i samband med ledningsdragning. Påfyllning av grus på grusade ytor, t ex grusade trottoarer, utgör en driftkostnad. Jämför detta med målning, se nästa stycke.

All målning, både utvändigt och invändigt, som inte avser nyinvestering eller byte av komponent, utgör driftkostnad. Detta gäller både byggnader och linjemålning av gator. Detta innebär att all målning av till exempel av träfasad och fönster som görs i syfte att komponenten ska bibehålla sitt skick utgör driftkostnad. Den målning som sker vid byte av fasad eller byte av fönster där åtgärden i sig ska betraktas som reinvestering, ska ingå i reinvesteringen. Samma resonemang gäller för gator och vägar.

Linjemålning i samband med nyasfaltering ska utgöra investering. När det bara är linjemålningen som ska förbättras är detta en driftkostnad.

2.4 Utrangering

Utbyte av komponenter sker enligt upprättade underhållsplaner. Avskrivningstiderna för respektive komponent ska avspegla tidsintervallen för utbytena. Vid utbyte av komponent ska så långt det är möjligt avstämning ske om det finns något kvarvarande bokfört värde för den komponent som ska bytas ut. Detta värde ska i så fall utrangeras.

I de fall det inte går att säkerställa om det finns något bokfört värde kvar ska utgångspunkten vara att tidigare angiven avskrivningstid för komponenten varit korrekt och att det inte finns något kvarvarande bokfört värde. Detta gäller under förutsättning att det är uppenbart att komponenten inte är ”färdigavskriven” t ex vid nya lagregler eller införandet av nya tekniker som kräver att utbyte måste ske i ett tidigare skede än när aktuell komponent är avskriven. Kostnaden som uppstår vid utrangering/nedskrivning ska i regel belasta verksamheten ansvarig för fastighetsunderhåll.

Undantagsfall kan ske vid:

- Politiska beslut av KS och KF, kostnaden belastar finansförvaltningen.
- Om utbyte av komponent sker i förtid ska kostnaden belasta verksamheten.
- Önskemål om förändringar från hyresgäst, kostnaden belastar hyresgästens verksamhet.

2.5 Komponentredovisning och investeringsprocess

När investeringskalkyl och budget upprättas, sker ingen uppdelning i komponenter utan en genomsnittlig avskrivningstid upprättas med en schablon utifrån komponenternas årliga avskrivning enligt bilaga 1, 2 eller 3.

Förenklat exempel:

Komponent	Avskrivningstid	Belopp	Årlig avskrivning
Stomme	70	2.100	30
Tak	50	1.000	20
Fönster/dörrar	20	500	25
Inre ytskikt	10	500	50
Totalt		4.100	125

Genomsnittlig avskrivningstid blir $125/4100=3,05\%$ ($3,05\%=32,8$ år)

Investeringsgenomförande

Under genomförandet av investeringen behöver ingen uppdelning i komponenter i redovisningen göras, utan samtliga utgifter bokförs som tidigare under ett projektnummer.

Aktivering

I samband med aktivering av investeringen sker uppdelning i komponenter. Utifrån fakturorna tar projektledare med hjälp av ekonom fram fördelning av utgifterna och projektledaren bedömer avskrivningstiderna. En slutlig rimlighetsbedömning ska göras för beloppsfördelningar och avskrivningstider samt att restposten inte har för stort värde.

2.6 Investeringsbidrag, gatukostnadsersättning och anslutningsavgifter

Om investeringsbidraget avser speciell komponent ska detta följa samma upplösningstakt som komponentens avskrivningstid. Är investeringsbidraget generellt får proportionering göras mot totala investeringen för bestämmandet av upplösningstakt.

Om investeringsbidraget avser komponent där ingen avskrivning görs ska hela investeringsbidraget intäkts föras.

Samma regler ska tillämpas på gatukostnadsersättning och anslutningsavgifter.

2.7 Restvärde

Enligt nuvarande bedömning kommer Norra Västmanlands Kommunalteknikförbund inte att sätta något restvärde på anläggningstillgångarna. För alla anläggningstillgångar som innehåller mark ska detta värde anges i enskild komponent och ingen avskrivning ska göras av markvärdet.

2.8 Årlig genomgång

För att avgöra om avskrivningstiderna följer underhållsplanerna behöver en årlig genomgång göras. De objekt som överstiger 100 tkr i bokfört värde och är färdigavskrivna inom fem år ska gås igenom samt bedömas om den slutliga avskrivningstiden är rimlig.

Exempel 1: Om en komponent har fem år kvar tills den är färdigavskriven men enligt underhållsplanen kommer komponenten bytas ut om tre år. Då måste slutavskrivningstiden för komponenten påskyndas så att den blir färdigavskriven om tre år.

Exempel 2: Om en komponent är färdigavskriven inom tre år men byte av komponent planeras om fem år. Då ska avskrivningstid fördröjas så att den blir färdigavskriven om fem år.

2.9 Upphandling

I upphandling av byggtreprenader ska det ställas krav på redovisning av kostnadsfördelning enligt NVK:s specifikation till komponentindelning samt krav på förslag till avskrivningstider.

2.10 Ansvarsfördelning

Projektledare / handläggare

- Ska lämna in slutredovisning med fördelning av utgifter utifrån komponentindelning snarast efter att en investering är slutförd

Fastighetschef, gatuchef, VA-chef och fastighetsförvaltare

- Göra en årlig genomgång av avskrivningstider på befintliga anläggningar enligt stycke 2.9.

Ekonom ansvarig för anläggningsreskontran

- Se till att aktivering sker snarast efter inlämning av slutredovisning (använd ianspråktagandedatum vid aktivering).
- Bistå med hjälp vid frågor angående komponentredovisning.
- Ta fram underlag för den årliga genomgången enligt stycke 2.9 samt genomföra eventuella justeringar i avskrivningstider i anläggningsreskontran.
- Informera ekonomichefen angående om eventuella förändringar i avskrivningstid

Verksamhetsekonom

- Ansvarar för sina respektive verksamhetsområdets investeringsprojekt:
 - Se till att regelverk efterföljs.
 - Kontrollera konteringar och fakturor för investeringsprojekten.

Bilaga 1 – Fastigheter

Parametrarna i tabellen nedan gäller i första hand vid nyinvestering. Kolumnen ”Andel av anskaffningsvärdet %” används vid investeringskalkyler, se punkt 2.5 i huvuddokument. Observera att avskrivningstiderna enbart är riktlinjer.

Objekt	Komponenter	Avskrivnings-tid (år)	Andel av nyanskaffningsvärdet (%)
<i>Mark</i>	Markvärde	Ej avskrivning	
<i>Markarbeten</i>	Markanläggning	20-40	
<i>Byggnadsarbeten</i>	Stomme	70	
	Tak	40-60	
	Fasad	30-60	
	Fönster/dörrar	20-30	
	Hiss	30	
	Inre ytskikt	10-20	
	Balkonger	30-40	
<i>El-arbeten</i>	Belysning	15	
	Central/kraft	20	
	Tekniska installationer	10-15	
<i>VS-anläggning</i>	Värme	20	
	VS-installationer	30	
	Sanitetsutrustning	10	
<i>Styr & regler</i>	Styr & regler	15	
<i>Ventilation</i>	Aggregat	20	
	Kanalsystem	30	
<i>Storköksutrustning</i>	Storköksutrustning	10	
<i>Hyresgästanpassning</i>	Hyresgäst-anpassning	-	Avskrivningstid beror på åtgärd
<i>Restpost</i>	Restpost	Se nedan ¹	
<i>Lekutrustning</i>	Lekutrustning	15	OBS – separat inv.proj.
<i>Specifika byggnader</i>	Indelning i komponenter, avskrivningstider och kostnadsfördelning ska göras med utgångspunkt från tabellen ovan med hänsyn tagen till respektive byggnads specifika parametrar.		

¹Eventuella restbelopp som inte passar in på särskilda komponenter får en avskrivningstid som motsvarar ett genomsnitt av övriga komponenter baserat på belopp och avskrivningstid. (För exempel, se tabell i 2.5.1 i huvuddokumentet)

Normalbyggnader

I normalfallet uppförs byggnader för förskolor, skolor och boende i de material och enligt de tekniker som komponenterna ovan anger.

Specifika byggnader

Med specifika byggnader menas byggnader som inte faller inom ramen för byggnader med normal byggnadstyp enligt ovan.

Specifika byggnader ska så långt som möjligt indelas i samma komponenter som byggnader av normaltyp.

Individuell bedömning ska göras avseende avskrivningstider och andel av anskaffningsvärdet. Bedömningen ska utgå från det som gäller för normalbyggnader med anpassning till aktuellt objekt.

Följande byggnadstyper utgör specifika byggnader:

- **Fritids- och kulturbyggnader**
Som exempel kan nämnas badanläggningar, ishallar, ridanläggningar, omklädningsrum vid idrottsplatser.
- **VA-byggnader**
Se bilaga 3.
- **Övriga byggnader**
Terminaler, kiosker, magasin

Bilaga 2 – Gator, vägar, park, mm

Parametrarna i tabellen nedan gäller i första hand vid nyinvestering. Kolumnen ”Andel av anskaffningsvärdet %” används vid investeringskalkyler, se punkt 2.5 i huvuddokument. Observera att avskrivningstiderna enbart är riktlinjer.

Objekt	Komponenter	Avskrivnings- tid (år)	Andel av nyanskaffnings- värdet (%)
<i>Huvudgata, asfalt</i>	Slitlager	15	15 %
	Bärlager	30	25 %
	Förstärkning	60	60 %
<i>Gata, betongplattor</i>	Slitlager	20	20 %
	Bärlager	30	20 %
	Förstärkning	60	60 %
<i>Uppsamlings- gata</i>	Slitlager	20	15 %
	Bärlager	30	25 %
	Förstärkning	60	60 %
<i>Lokalgata</i>	Slitlager	30	15 %
	Bärlager	30	25 %
	Förstärkning	60	60 %
<i>Cirkulations- plats</i>	Slitlager	10	15 %
	Bärlager	30	25 %
	Förstärkning	60	60 %
<i>Cirkulations- plats, med stensatt mittcirkel.</i>	”Mittcirkel”, stensatt	50	100 %
	Slitlager	10	15 %
	Bärlager	30	25 %
<i>Busshållplats, asfalt</i>	Förstärkning	60	60 %
	Slitlager	10	15 %
	Bärlager	30	25 %
<i>Busshållplats, betongplattor</i>	Förstärkning	60	60 %
	Slitlager	25	15 %
	Bärlager	30	25 %
<i>GC-väg, asfalt</i>	Förstärkning	60	60 %
	Slitlager	30	15 %
	Bärlager	30	25 %
<i>Parkering, asfalt</i>	Förstärkning	60	60 %
	Slitlager	30	15 %
	Bärlager	30	25 %
	Förstärkning	75	60 %

Objekt	Komponenter	Avskrivnings- tid (år)	Andel av nyanskaffnings- värdet (%)
<i>Torg, asfalt</i>	Slitlager	30	15 %
	Bärlager	30	25 %
	Förstärkning	75	60 %
<i>Torg, betongplattor</i>	Slitlager	20	15 %
	Bärlager	30	25 %
	Förstärkning	75	60 %
<i>Belysning, Led</i>	Armatyr	15	50 %
	Stolpe, inkl. fundament	30	50 %
<i>(Trafiksignaler)</i>	Utrustning ovan mark	15	50 %
	Utrustning under mark	25	50 %
<i>Park</i>	Markanläggning träd	50	
	Plantering	10-50	
<i>Lekplats</i>	Markarbete	50	100 %
	Lekutrustning	10	100 %

Bilaga 3 – VA

Parametrarna i tabellen nedan gäller i första hand vid nyinvestering. Kolumnen ”Andel av anskaffningsvärdet %” används vid investeringskalkyler, se punkt 2.5 i huvuddokument. Observera att avskrivningstiderna enbart är riktlinjer.

Objekt	Komponenter	Avskrivningstid (år)	Andel av nyanskaffningsvärdet (%)
Avloppsreningsverk:			
<i>Byggnad</i>	Stomme	50	
	Tak	30	
	Fasad/dörrar/fönster	25	
<i>Teknik</i>	Pumpar/Skrapor	15	
	Bassånger/Reservoar	50	
	Ventilation	15	
	Elinstallation	15	
<i>Slamhantering</i>	Slampumpar	5	
	Doserpumpar	10	
	Silbandspress /Centrifug	15	
Vattenreningsverk:			
<i>Byggnad</i>	Stomme	50	
	Tak	30	
	Fasad/dörrar/fönster	25	
<i>Teknik</i>	Pumpar/Skrapor	15	
	Bassånger/Reservoar	50	
	Ventilation	15	
	Elinstallation	15	
<i>Borra</i>	Borra	5	
	Överbyggnad borra	50	
	Silbandspress /Centrifug	30	
<i>Slamhantering (enbart Maglaröd/Osby)</i>	Slampumpar	5	
	Doserpumpar	10	
	Silbandspress /Centrifug	15	
Pumpstation (avlopps-/spillvatten):			
<i>Byggnad</i>	Stomme	50	
	Tak	30	
	Fasad/dörrar/fönster	25	
<i>Teknik</i>	Övervakningssystem	10	
	Övriga elanläggningar	15	

Objekt	Komponenter	Avskrivningstid (år)	Andel av anskaffningsvärdet (%)
Pumpstation (dagvatten):			
<i>Byggnad</i>	Stomme	50	
	Tak	30	
	Fasad/dörrar/fönster	25	
<i>Teknik</i>	Övervakningssystem	10	
	Övriga elanläggningar	15	
	Pumpar	15	
Tryckstegringsstation (dagvatten):			
<i>Byggnad</i>	Stomme	50	
	Tak	30	
	Fasad/dörrar/fönster	25	
<i>Teknik</i>	Övervakningssystem	10	
	Övriga elanläggningar	15	
	Pumpar	15	
Ledningsnät (avlopps-/spillvatten):			
	Ledningar	50	
	Brunnar	50	
Ledningsnät (dagvatten):			
	Ledningar	50	
	Brunnar	50	
	Huvudventil	30	
	Servisventil	30	
	Vattenmätare	10	
Vattentorn (högreservoar):			
<i>Byggnad</i>	Stomme	50	
	Tak	30	
	Fasad/dörrar/fönster	25	
<i>Teknik</i>	Elanläggningar	15	
	Pumpar	15	
	Manöverdon/Ventiler	15	
	Övervakningssystem	10	
Externslamhantering:			
	Slampumpar		
	Doserpumpar		
	Silbandspress/Centrifug		
Brandposter: (Brandposten tillhör ”skattekollektivet”, inte VA-kollektivet)			
	Brandpost	30	

Eventuella restbelopp som inte passar in på särskilda komponenter får en avskrivningstid som motsvarar ett genomsnitt av övriga komponenter baserat på belopp och avskrivningstid. (För exempel, se tabell i 2.5.1 i huvuddokumentet)